

venes frihed. Efter vestlig opfattelse bør denne effekt ikke reduceres, da de sikkerhedsmæssige omkostninger for de vestlige nationer i et militært perspektiv ikke opvejes af en tilsvarende gevinst.

5.5 *Flådeøvelser kan frit observeres.*

Til forskel fra militære aktiviteter på land indenfor nationernes grænser foregår tilsvarende flådeaktiviteter på havets overflade på en måde, så de frit kan observeres. Ubåde indtager en særlig status, da de kan forlægge under havets overflade, skjult for umiddelbar observation.

Selv om overfladeflådestyrkerne i praksis overvåges udefra, er det fra et militært synspunkt straks en anden sag at åbne skibene for inspektion. Det er ikke muligt direkte at drage sammenligning med inspektioner på land, hvor en række praktiske forhold indebærer, at de kan gennemføres efter en fastlagt plan. I forhold til flådeøvelsernes geografiske udstrækning, så afholdes militærøvelser på land i en geografisk langt mere begrænset arena. Derfor medfører den foreslåede inspektion af en flådeøvelse, at skibene rent faktisk skal åbnes for inspektion ombord. Dette vil på landsiden svare til, at observatørerne fik adgang til højt klassificerede og hemmelige kommandobunkere, signalcentre osv. Alene muligheden for ved sådanne besøg at indsamle klassificerede informationer er så åbenbar, at der heller ikke aftalemæssigt er belæg for at forlange den slags besøg gennemført under inspektioner på landjorden.

Da flådeaktiviteterne på grund af havenes frihed således allerede er åbne for observation udefra, eksisterer der slet ikke et tilsvarende behov for aftaler som gældende for landsiden, hvor hærstyrker skjult kan samles. Et hangarskib med tilhørende eskorte kan ikke skjules på samme måde som en hærstyrke på land. Kun ubåde kan uset bevæge sig og indtager dermed en særlig position i den sømilitære CSBM sammenhæng.

5.6 *Internationale aftaler*

Flådeaktiviteterne reguleres allerede af et sæt internationale aftaler. »CSBM-lignende«

foranstaltninger og aftaler har været i kraft i årevis. Set i denne sammenhæng er de allerede eksisterende »flåde CSBMer« forud for de tilsvarende, der nu forhandles om gældende for militære styrker på land. Som en daglig foretelse skygger nationerne i dag hinandens flådeøvelser, og en række bilaterale aftaler fungerer godt og medvirker til at forebygge episoder til søs. Men bortset fra WTO forslaget om at forebygge episoder til søs og ønsket om notifikation, indebærer de østlige forslag om flåde CSBMer ensidige restriktioner og ulemper for NATO.

Det er nødvendigt at evaluere de østlige forslag på denne baggrund, således at argumenterne om, at CSBMer de facto allerede eksisterer, kan vurderes korrekt.

To verdenskrige har vist de vestlige nationers afhængighed af kontrol over begivenhederne på, under og over havet.

En nøgtern analyse af situationen i dag tegner en endnu større vestlig afhængighed.

Uanset at WTO landene på deres side vurderer, at der opnås en forbedret sikkerhed ved at begrænse flådeaktiviteter, ses der fra et vestligt militært perspektiv ikke tilsvarende forbedring af alliancens sikkerhed.

5.7 *Bilaterale »Incident At Sea« aftaler*

Den første aftale om forebyggelse af »Incidents At Sea« (IaS) blev indgået mellem USA og Sovjetunionen i 1972. I 1986 indgik Storbritannien og Sovjetunionen en tilsvarende aftale, og senest i oktober 1988 har Forbundsrepublikken Tyskland indgået en IaS-aftale med Sovjet. Frankrig vides at være interesseret i en form for forståelse, og Norge nævnes også som mulig partner i en sådan sammenhæng. Aftalerne dækker »the High Seas« og er dermed ikke aktuelle i de indre danske farvande.

De tre aftaler er udformet på samme måde. De er bilaterale og bygger på vedtagne internationale søvejsregler af 1972 samt begrebet godt sømandskab. De to seneste aftaler medtager en signaltabel til udveksling af meddelelser ved møde til søs. Endvidere indeholder alle tre aftaler bestemmelser om årlige konsultationer.

I det følgende gennemgås aftalerne: